

Ob 50-letnici oktobrske revolucije

Sedmi november 1917, dan, ko so topovski strelci križarke »Aurora« naznanili konec velike bitke in popolno zmago socialistične revolucije v Rusiji, opravičeno štejejo za enega izmed največjih mejnikov v zgodovini človeštva. Ta dan ni le praznik odločnih in hrabrih ruskih delavcev in kmetov, ki so izvajali odločilni boj nad sovražnikom delavskega razreda, to je dan, veliki praznik vseh naprednih ljudi sveta, milijonov in milijonov izkoriščanih in zatiranih, ki so po zmagi ruske socialistične revolucije še bolj odločno začeli svoj boj za svobodo in za rešitev izpod jarma brezsrčnega zatiralskega razreda.

Svetli vzori velike Oktobrske revolucije so bili vodilo tudi v naši narodno-osvobodilni vojni, v za nas veliki revoluciji, v kateri so jugoslovanski narodi pokazali vso nadčloveško upornost, hrabrost in trdno odločnost — pod vodstvom Komunistične partije, enkrat za vselej, obračunati tako s fašističnimi zavojevalci kakor tudi z vsemi domačimi hlapčevskimi nasprotniki.

Velika Oktobrska revolucija, pod vodstvom nesmrtnega Lenina, je tako v sami Rusiji kot še marsikje po svetu, rodila velike sadove, saj je prosvetlila delavske množice in jih podžgala v pravičen boj za pravice, doslej izkoriščanega delovnega človeka.

Jugoslovani so v veliki Oktobrski revoluciji prispevali svoj dober delež. Okrog 30.000 Jugoslovancev, ki so se ob času Oktobrske revolucije znašli na področjih današnje Sovjetske zveze, se je aktivno vključilo v neizprosni boj boljševikov za oblast in svojo razredno osvoboditev. Borili so se hrabro in z vso odločnostjo, takšni pa so bili tudi v letih od 1941 do 1945, ko so svoje revolucionarne izkušnje lahko prenesli na domača tla in v času najtrših preizkušenj našim narodom pokazali edino pot k zmagi — pot odločnega boja in brezkompromisnega obračuna s starimi izkoriščevalskimi režimi.

Te dni se ob velikem slavlju, ki ga pripravljajo povsod v Sovjetski zvezi, tudi pri nas pristijo prireditve, ki naj zgodovinskemu dogodku — zmagi socialistične oktobrske revolucije — prispevajo svoj delež, saj je to velik praznik slehernega svobodoljubnega človeka.

Kako racionalizirati upravljanje v podjetju

V času od 30. 10. 1967 do 1. 11. 1967 je bil v Opatiji simpozij o funkciji direktorja v samoupravnih odnosih. Pod tem naslovom je bil v zvezi s tem simpozijem objavljen v Borbi z dne 30. 10. 1967 članek I. Družijanica, ki ga zaradi zanimivosti posredujem tudi našim bralcem. Avtor članka govori o »Plavi knjigi o samoupravljanju«. V njej so namreč referati, ki jih je pripravilo 14 strokovnjakov in znanstvenih sodelavcev za ta simpozij ter je ta knjiga že dobila ime »plava knjiga o samoupravljanju.« (ovitek knjige je modre barve).

Ta knjiga je nastala po dolgotrajnem raziskovalnem delu, ki ga je organiziral zagrebški Ekonomski inštitut v sodelovanju z listom Informator. Raziskovalni projekt so finansirali Skupščina, Izvršni svet, Gospodarska zbornica in Republiški svet sindikatov Hrvatske.

Avtorji študije so niso držali samo na ocenah, ampak so dali tudi več predlogov za racionaliziranje samoupravljanja s predlogom, da se tako samoupravljanje kot vodenje v delovnih organizacijah napravita učinkovitejša. Avtorji študije so soglasni v oceni, da je funkcija direktorja nevalgična točka našega samoupravnega sistema. Direktor je prenehal biti to kar je bil, toda ni postal to, kar bi moral biti. Ta vo-

Povsod v Sloveniji so za dan mrtvih počastili spomin padlih v narodno-osvobodilni vojni. Ta posnetek kaže delegacijo Zveze borcev in članov delovnega kolektiva tovarne električnih aparatov, ki je položila venec k spomeniku žrtvam, padlih na Sv. Urhu. Tu so si ogledali nekdanjo mučilnico in lepo urejen muzej, ki pričata o grozodejstvih nad napredno usmerjenimi žrtvami belogardističnih krvoločnežev.

Ali Iskra res cepi sile pri uvajanju nove vrste elektronskih računalnikov?

Minuli teden je »Ljubljanski dnevnik« objavil dva članka s podobno vsebino, v katerih novinar J. K. kritično presoja uvedbo elektronskih računalnikov ameriške firme CONTROL DATA CORPORATION v naši državi, ki jo zastopa ISKRA. V razgovoru s predstavniki ljubljanskega podjetja za mednarodno trgovino INTERTRADE trdi, da grozi našemu gospodarstvu nepotrebna cepitev umskih, organizacijskih in finančnih sil spriče dejstva, da največje podjetje na svetu s proizvodnjo elektronskih računalnikov — IBM že deluje v Jugoslaviji. Ali nam zaradi več vrst računalnikov oz. natančneje konkurenčne dejavnosti CDC zares grozi »velika nacionalna nesreča«?

Naše podjetje se ukvarja z digitalno tehniko — kamor sodi panoga elektronskih računalnikov — že nekaj let. Pri tem je doseglo nekaj pomembnih uspehov, od katerih bi omenil le zadnjega: konstrukcijo fakturirke, majhne elektronske stroja s pomnilnikom, ki ga je naš Zavod za avtomatizacijo raz-

stavil na minulem sejmu Sodobna elektronika.

Zavedajoč se dejstva, da je proizvodnja elektronskih računalnikov v konstrukcijskem smislu silno težavna naloga, je naše podjetje sklenilo že pred leti kooperacijsko pogodbo z znano zahodnonemško firmo ZUSE in izdelalo po tej licenci več elektronskih računalnikov vrste Z 23, ki jih z uspehom uporabljajo na več mestih v državi.

S fuzijo firme ZUSE k neki švicarski firmi oz. likvidacijo pogodbe ZUSE — ISKRA je nastala na tem področju vrzel, ki jo je naše podjetje moralo izpolniti zaradi vzporedno organizirane velike proizvodnje elektronskih elementov namenjenih med drugim tudi za sestavo elektronskih računalnikov, velikih proizvodnih kapacitet panoge elektronike, ki je terjala ustrezen nov program in pa razvojnega teama, ki se je z izrednim elanom zagrizel v popolnoma novo tehniško področje in v sorazmerno kratkem času dokazal veliko strokovnost in konstrukcijsko sposobnost.

Ker ni mogoča zamisel, da bi v naši državi samostojno konstruirali vrhunske računalnike velikega obsega, je ISKRA navezala stike z najpomembnejšimi svetovnimi

podjetji računalniške proizvodnje, med drugim tudi z Remingtonom, Bullom, IBM ter CDC. Predlagala je sklenitev kooperacijske pogodbe z mednarodno delitvijo dela, torej pogodbe, kjer bi tudi ISKRA našla v perspektivi ustrezno mesto v svetovni računalniški proizvodnji. Po dolgotrajnih razgovorih doma in v tujini in vzporednih analizah o prednostih enega ali drugega računalniškega sistema se je naše podjetje odločilo za mednarodno delitev dela z ameriško družbo Control Data, ki je tudi povsem sprejela začrtani koncept razvoja ISKRE, medtem ko IBM ni hotela pristati na poglavitno zahtevo: mednarodno delitev dela.

Sklenjena pogodba s CDC že kaže svoje prednosti. Tovarna elektronskih instrumentov v Horjulu ima polne roke dela z montažo tiskanih ploščic za ameriško CDC. Na ročič je toliko, da razmišlja o razširitvi proizvodnje in najetju novih delovnih moči, medtem ko so še pred nekaj meseci odpuščali delavce. Vendar je sedanja montaža šele prva faza sodelovanja s CDC. V kratkem bo tovarna vgrajevala pri montaži tiskanih ploščic domače elektronske elemente, še kasneje pa izdelovala manjše kompletne računalnike po licenci CDC.

Glede cepitve sil, ki naj bi jih povzročil nov računalniški sistem CDC v gospodarstvu, pa tole:

V naši državi je že sedaj v uporabi vsaj šest različnih vrst elektronskih računalnikov oz. natančneje računalniških sistemov. Le-tim se bo pridružil v kratkem CDC. Zastopstvo zanj in celotno servisno službo je pro-

(Dalje na 6. strani)

(Dalje na 2. strani)

Prilagajanje spremenjenim tržnim razmeram

Po sorazmerno daljšem premoru sta vodstvo uprave in družbeno politične organizacije Prodajno servisne organizacije sklicale za minuli ponedeljek v festivalni dvorani zbor kolektiva. Razlog za sklic ni bil samo običajna splošna informacija o poslovanju in izpolnjevanju plana PSO, ampak tudi pregled vsebine dosedanjih razprav glede bodoče spremenjene organizacije ureditve podjetja in posebej PSO.

Poročilo o delu družbeno političnih organizacij je najprej podal predsednik sindikalne podružnice Janez Drašler. Iz njegovega obširnega govora povzeman le nekaj ugotovitev:

»Vodstvo družbeno političnih organizacij je imelo do danes 21 sestankov in en sestanek političnega aktiva PSO. Na teh sestankih smo obravnavali kaj različne teme.

V aprilu se je pričela razprava o predlogu dopolnitve Pravilnika o delitvi OD. Samoupravni organi so pravilnik sprejeli, vendar obstaja bojazen, da bodo nekateri sprejemali odločitve mimo njega. Trdno smo sklenili, da od sprejetega stališča ne bomo več odstopili. Pri tem Pravilniku je nerešeno sedaj le še vprašanje dodatka za stalnost, vendar upamo da bo predlog izdelan v novembru, tako da bomo o njem že v kratkem razpravljali.

Nekako istočasno so potekale tudi razprave o Pravilniku delitve dohodka, Pravilniku o delovnih razmerjih, o spremembah statuta PSO, organizacijskih spremembah PSO itd. Vsi ti pravilniki so bili sprejeti in potrjeni.

Delo PSO poteka v okviru nove organizacijske oblike že

od 1. maja letos. Vendar vse stvari še niso urejene, zato si lastimo pravico prikazati določene pomanjkljivosti, katere je treba čimprej odstraniti. Prvo, da ni bil izvršen pregled obstoječih predpisov ki bi se morali prilagoditi novi organizaciji. Drugo, o čemer smo razpravljali, je dejstvo, da smo zanemarili servis proizvodov naših tovarnov. O tem se slišijo celo nekatere trditve direktorjev filijal, da prodaja nazaduje samo zaradi neurejenih servisov.

Naslednje vprašanje, ki se prava prava samo vsiljuje, je vprašanje delitve dela in dohodka poslovanja med enotama domače prodaje in izvoza. Sedanji način dela ni najbolj primeren, zato bo treba najti boljše rešitev. Zavedati se moramo, da ti dve delovni enoti nosita glavno breme, ki odločilno vpliva na končni rezultat PSO.

S problemi pri izvrševanju operativnih nalog pa se spoprijemamo vsak dan. Naše delo oz. odnos do teh nalog pa ni vselej najboljši, zato so odgovorni predvsem tisti tovarniški, ki zasedajo vodilna in vodstvena mesta. Zavedati se moramo, da samo od nas samih zavisi uspeh ali neuspeh poslovanja PSO in, da

bodo morali tisti člani naše kolektiva, ki ne bodo spremenili svojega odnosa in pomanjkljivega dela, tudi odgovarjati. Samo se pri tem vsiljuje vprašanje delovne discipline in odgovornosti. Nujno je, da se ta problem postavi z vso ostrino pri vodilnem in vodstvenem kadru, ker bomo le z ustreznimi ukrepi dosegli boljše rezultate pri našem delu in razbremenili nekatere, ki sedaj nosijo vso težo bremena ne glede kdo ga je naložil.

Poslovanje PSO v preteklem obdobju

Besedo je prevzel direktor PSO Metod Rotar. Po uvodnih mislih, kjer se je povsem strinjal z ugotovitvami predsednika sindikalne podružnice Janeza Drašlerja, je povedal, da je njegova naloga prikazati poslovanje PSO v preteklem obdobju devetih mesecev.

Po zaključku tretjega trimesečja smo izpolnili planske zadolžitve takole:

domača prodaja	67 % letnega plana	indeks 66-67	105
izvoz	57 % letnega plana	indeks 66-67	124
montaža	77 % letnega plana	indeks 66-67	94
servisna dejavnost	76 % letnega plana	indeks 66-67	108
prodaja rez. delov	80 % letnega plana	indeks 66-67	89
plačana realizacija	62 % letnega plana	indeks 66-67	91
industrijske prodajalne	62 % letnega plana	indeks 66-67	121

Glede na to, da bi morali v 9 mesecih realizirati 75 % plana, sta edinole montaža in prodaja rezervnih delov izpolnili v tem obdobju planske zadolžitve.

Se slabši je položaj pri zalogah na razredu 6 in terjatev. Po sanacijskem načrtu imamo za 4.749 milijonov S dinarjev več zalog kot jih je predvideval načrt za konec letošnjega polletja. In tudi terjatev imamo približno eno milijardo S dinarjev več, kot je bilo predvideno ob koncu junija. Po prvih informacijah periodičnega računa za obdobje 9 mesecev je padla tudi rentabilnost, kar je glede na rezultate poslovanja razumljivo. Dohodek je nižji tudi v servisni dejavnosti in maloprodaji. Navedeni rezultati so nedvomno plod spremenjene tržne situacije, zato je bila naša prva skrb organizacijska izpopolnitev PSO, predvsem izpopolnitev linije vodenja in formiranje linije domače prodaje. Izmed subjektivnih problemov v sami

skrajšanju delovnega tedna brez jamstva za dejansko učinkovitost, vsaj v obsegu prej veljavnega šestdnevnega delovnega tedna.

Nadaljnje poročilo je direktor PSO Metod Rotar razdelil na tri važne dele in sicer problematiko organizacije, kjer je glavni cilj boljše razporeditev obstoječih sil znotraj PSO, položaj v odnosu z našimi tovarnami; ki je nekje boljše drugje slabši, vendar tudi na najbolj kritičnem koncu kaže tendenco pomiritve in ureditve spornih zadev ter končno predlog organizacijske izpopolnitve ZP in hkrati PSO v smislu notranjih in zunanjih študij.

Ob koncu svojega poročila je direktor PSO povedal, da je trenutno glavna naloga PSO izboljšati prodajno situacijo in prodajne rezultate še do konca letošnjega leta,

Kako racionalizirati upravljanje v podjetju

(Nadaljevanje s 1. strani) spodarjenje v učinkoviti vlogi direktorja in celega strokovnega vodilnega teama v delovni organizaciji. Vodilna oseba mora dobiti pooblastilo izrazitega strokovnega pooblaščenca, da postane koordinator, organizator in katalizator, kar zagotavlja sprejem odločb, njihovo izvršitev in kontrolo. Vodilnemu kadru je treba prepustiti organiziranje proizvodnega in tehnološkega procesa, on ne more biti samo izvršilni aparat. Da bi lahko to postal, mora biti vodilni kader strokoven, izbran na demokratičen način in odgovoren.

Vloga direktorja in strokovnih vodilnih ljudi se ne more točno definirati v okviru sedanje samoupravne organizacije in prakse. Zaradi tega avtorji študije zahtevajo »racionalizacijo sistema samoupravljanja«, ki ne bi v ničemer zmanjšala samoupravljanja, temveč samoupravljanje usmerila na temeljne, osnovne naloge.

Izhajajoč iz ocene, da je jugoslovanski samoupravni sistem v petnajstih preteklih letih burnega razvoja institucionalno zgrajen in sprejet od proizvajalcev, vendar v

praksi ne daje pričakovanih efektov, avtorji trdijo, da je sedaj trenutek, da se na osnovi izkušnje izberejo najboljše poti njegovega izboljšanja. Najboljša pot pa je uspešno upravljanje in vodenje. Organizacija po podjetjih je postala komplicirana, povečuje se število stopenj odločanja, vse težje se rešujejo ekonomski odnosi in posli koordinacije.

Kako organizirati samoupravni mehanizem, ki bi zagotovil, da bi združeno delo najprej povečalo produktivnost, reševalo probleme socialističnih odnosov in razvijalo osebnost sodobnega proizvajalca? V študiju se citira, jo tudi besede pokojnega Borisa Kidriča: »... uspenšo in učinkovito vodenje podjetja ni mogoče, če se v podjetju dirigira prek več poti.«

Profesor D. Gorupić se zavzema v svojem predlogu za enotnost upravljanja in vodenja in predlaga reorganizacijo samoupravljanja v podjetju.

Na podlagi tega predloga se neposredno samoupravljanje vrši v delovni organizaciji, ki jo vodi strokovna in izvoljena oseba. Upravni odbor je izvoljen, strokovni in

plačani organ, sestavljajo pa ga vodilne osebe delovnih enot; direktor in njegov pomočnik. Upravni odbor kot strokovni in demokratsko-reprezentativni organ mora imeti dovolj pooblastil, da uspešno in hitro reagira v poslovanju.

Delavski svet odloča o generalni poslovni politiki, UO pa samostojno oblikuje in izvaja poslovno politiko. V delovnih enotah se ustanovljajo delovne grupe s koordinatorjem na čelu, ki se izbere iz vrst najbolj sposobnih delavcev.

Zahteva po uspešni organizaciji kot osnovnem pogojem za poslovno učinkovitost v sedanjih pogojih gospodarjenja se v tako imenovani »plavi knjigi« navaja kot prvenstvena potreba. Samoupravni mehanizem mora zagotoviti proizvodjalne odnose, strokovno vodenje in učinkovito poslovanje. Ne zanašajoč se na iluzije, da bodo organizacijske sheme vse rešile, smatrajo avtorji študije, da je to osnova, iz katere lahko samoupravljanje in poslovanje pogumneje vstopa v novo kvaliteto z upoštevanjem vzojnega in družbenega dela. Priredil P. G.

PSO je direktor Metod Rotar normalizirati zaloge in ter navedel premajhno strokovno usposobljenost kadrov, nu dogovorjene proizvodnje premajhno agresivnost v za naslednje leto. Pri teh prodaji nasploh, preveliko nalogah je treba ustvariti naslonitev na grosistično enotnost pri delu in doseči mrežo, marsikje slabo delovno disciplino in v tej zvezi član kolektiva PSO zavedal slabo izkoriščanje delovnega svojega odgovornosti do izpolnjevanja zadanih nalog in guliran na običajen način in njihove uresničitve.

Marjan Kralj

Devetmesečna proizvodnja ZP Iskra

Tovarna	Plan v v 000 N din	Izpolnitev v 000 N din	%
Elektromehanika	162.220	170.088	104,9
Elementi	70.116	46.831	66,8
Avtomatika	40.577	35.160	86,7
Sprejemniki	40.319	28.693	71,2
Aparati	36.271	33.411	92,1
Avtoelektrika	80.750	68.421	84,7
Elektromotorji	15.221	13.090	86,0
Naprave	26.960	19.795	73,4
Elektronika	10.787	6.373	59,1
Kondenzatorji	28.524	26.689	93,6
Instrumenti	12.400	13.146	106,0
Polprevodniki	17.969	14.958	83,2
Usmerniki	7.454	8.028	107,7
Mikron	13.514	4.403	32,6
PSO	9.478	9.621	101,5

SKUPAJ PODJETJE 572.560 498.707 87,1

Zaton iluzij

V situaciji, ko je gospodarska dejavnost v Jugoslaviji precej omrtvičena, kaže Slovenija sorazmerno visoko, ali vsaj nadpovprečno stopnjo povečanja industrijske proizvodnje. Kaj govorijo dosedanje izkušnje v tretjem letu reforme? (Članek, ki vsebuje načelne smernice gospodarskega razvoja Slovenije povzemamo iz pogovora reporterja zagrebške revije VUS s predsednikom IS Slovenije tov. Stanetom Kavčičem.)

Rezultati reforme v Sloveniji

Rezultati reforme v Sloveniji so ocenjeni kot zadovoljivi. Med najpomembnejše učinke reforme prištevamo spremembe, ki so se izvršile v teku teh dveh let v zavesti proizvajalcev, spremembe v njihovi orientaciji, v logiki mišljenja, rekli bi celo v mentaliteti. Vsaj v osnovi dojeti cilje reforme — že to je velika stvar. Ti pa niso ne majhni in ne lahki. Brez tega pa takorekoč ne moremo na delo.

V Sloveniji, kot v vsej Jugoslaviji, je zrasla vera v dinar, oziroma z drugimi besedami — dosežena je stabilizacija. Na podlagi vsega tega smo že tudi priče diferenciaciji, ki se je začela med podjetji v pogledu delovnih rezultatov. Večji del njih napreduje; določen del stagnira, so pa tudi takšna, za katere ni izhoda.

Vse to povzroča mnoge težave, ne samo ekonomske, temveč tudi ideološke in politične narave, toda brez te selekcije in diferenciacije ne gre.

Začelo se je tudi — čeprav precej previdno in počasi — prestrukturiranje nekkih naših proizvodnih potencialov. Vse to se dogaja ob počasni rasti industrijske proizvodnje (okrog 3%) in povečanju izvoza (okrog 12%). Torej zdi se, da ni povoda za pesimizem ali paniko. Večini proizvodnih organizacij je postala naša gospodarska panorama precej jasna, vedno manj je iluzij. Obstaja trdno prepričanje, da je treba nadaljevati s to usmeritvijo, a istočasno upoštevati vse kar se dogaja in kombinirati razne akcije in ukrepe v sprovajanje teh smernic.

Kako pospešiti proizvodnjo?

Vse dokler obstajajo iluzije in zahteve, da se s cenim denarjem (novo emisijo) rešujejo problemi reforme — ki še obstajajo, zavestno ali nezavestno — bodo tudi odpori nasproti takšnim smernicam. Poenostavljena »čarobna palica« ima torej dva konca... Kaže, da je arsenal restriktivnih, kreditno-monetarnih ukrepov izčrpan. Kar zadeva novi mehanizem reforme (brez začenja novega inflacijskega ciklusa in kreditnih injekcij iz emisije), sodi v drugi plan. Z drugimi besedami, izvajanje reforme bo odvisno bolj kot do sedaj od obnašanja delovnih organizacij.

Ce bi hoteli kombinirati razne neposredne naloge in

ni mogoče točno meriti dejanski učinek. Drugič, da skušamo zagotoviti vsaj minimalno akumulacijo, ki bi ostala v obliki skladov na voljo delovnim kolektivom.

— Koristno bi bilo zelo natančno preveriti in analizirati naše dosedanje carinske stopnje, oziroma dosedanje politiko in rezultate liberalizacije uvoza. To delo bi bilo potrebno opraviti — toda ne iz načelnih stališč, kdo je za liberalizacijo in kdo ne, temveč iz stališča konkretnega gospodarskega računa. To pomeni: do kod smo prišli, kaj je dobro in kaj ne, kaj moremo in kaj ne moremo.

— Ne bi smeli omejevati, oziroma zoževati, sedanja materialni manevrski prostor delovnim organizacijam. Pri tem se ne bi smeli omejevati samo na en center (konkretno na Federacijo) temveč postopoma pritegovati v mehanizem kreditnih, davčnih in drugih prijemov, več in več novih faktorjev, na primer republike, razna združenja proizvajalcev in temu podobno.

Možnosti za modernizacijo in prestrukturiranje proizvodnje

Materialne možnosti gospodarstev v Sloveniji glede modernizacije in prestrukturiranja proizvodnje so precej omejene. O tem bi bilo potrebno misliti v programih in delitvi narodnega dohodka v bodočnosti. Posebno stanje, morda še manj zadovoljivo, je verjetno tudi v drugih re-

publikah. Spričo tega niso verjetne kakšne hitre in velike spremembe. Zato je tembolj važno, da se izkoristi tisto, kar je gospodarstvu na voljo, kar pa v Sloveniji ni najbolje rešeno.

Družbeni aspekti reforme — afirmacija samoupravnosti

Spremembe v materialni bazi, v materialnih odnosih in dinamiki, ki smo jih dosegli z reformo, se odražajo na ekranu družbene zavesti in morda tudi ideoloških razmišljanj. Zategadelj bodo na plenumu ZKS prišle na vrsto naslednje teme: selekcija, diferenciacija; stanje socialnih razlik in njihove tendence; status individualnega dela; morala in komercializacija; dalje celoten menajerski kompleks, kot ga imenujemo (v čem sestoji, katere so njegove dobre in slabe strani, kako se veže in integrira z drugimi družbenimi elementi); samoupravljanje in racionalizacija.

Čimbolj se bo Zvezi komunistov posrečilo razjasniti ta in podobna vprašanja in čimbolj se bodo uskladila stališča, tembolj in tem širše se bodo komunisti lahko angažirali v razvijanju družbenih odnosov, samoupravnega sistema, ki je skupaj z materialnimi gibanji pravzaprav enotna družbena celota in celotni smisel reforme.

Politika »močne roke«

Zagovorniki takoimenovane trdne roke želijo prikazati

stvari tako, kot da so progresivne samoupravne sile pristaši nereda, neodgovornosti in nemarnosti. Stvari želijo prikazati tako, kot da se te sile borijo za to, da dela vsak kar mu pade na pamet.

Poizkuse takih zavajanj je treba onemogočiti. Potemtakem smo tudi mi za močno roko družbene in gospodarske reforme. Da bi vse to pojasnili, da bi izvedli takšne smernice, da bi na tej platformi mobilizirali mase — zato bo postavljena ta zahteva tudi na plenumu. V široko razvejanem samoupravnem sistemu, v čedalje večjem materialnem in političnem manevrskem prostoru, v katerem naj delajo in odločajo tako delovne organizacije kot posamezniki, naj zavlada red, racionalnost in kontrola. Samo v takšnem družbenem modelu je mogoče uzakoniti demokratičen in učinkovit sistem močne roke.

Birokratsko-etastični režim močne roke dejansko tudi ni nosilec reda in odgovornosti kot nekateri mislijo: to je utvara o kontroli in učinkovitosti, to je samo zunanja oblika — parola — a ne stvarnost. Kajti znano je, da se prav v takšni obliki »absolutne pravice in reda« razbohotijo neodgovornost, ravnodušnost, pasivnost množic, nedojemanje ljudi — kar je že samo po sebi največji nered.

Potemtakem je naša naloga, da še naprej utrjujemo samoupravni sistem »trdne roke«, ki smo mu šele postavili temelje in za katerega smo daleč od pomisli, da je že do konca dognan in uresničen.

S seje UO tovarne »Aparati«

Upravni odbor v tovarni električnih aparatov je imel na svoji 9. redni seji dokaj obširen dnevni red. Obsegal je 12. točk, vendar so se osnovni problemi, katere so člani obravnavali, dotikali predvsem osnutka proizvodnega plana za leto 1968., organizacijske strukture tovarne in predloga, da bo tovarna v bodoče organizirana kot ena delovna enota, nadalje okrog predloga za stroškovna mesta in ključev za razdeljevanje stroškov po teh mestih. Pri tem pa smo seveda morali analizirati tudi izvajanje sanacijskega načrta v tekočem letu in ugotoviti, s kakšnimi osnovami bomo startali v naslednje plansko obdobje.

Po obširni debati je bil sprejet osnutek načrta, ki predvideva porast bruto proizvodnje za okoli 3%. Po tem osnutku bo izdelana dokončna planska dokumentacija, z dinamiko proizvodnje, obračunom potrebnih in razpoložljivih zmogljivosti ter z materialno bilanco. Plan bo

upošteval tovarno kot eno delovno enoto, vendar z bolj smotno definirano organizacijo stroškovnih mest, v gospodarskem planu pa bodo tudi sistem in ključni za razdeljevanje stroškov lahko bolj točno kot doslej prenašani na svoje osnovne nosilce.

Vendar so že dosedanje grobi izračuni pokazali, da je planiran porast proizvodnje v prihodnjem letu pod možnostmi, katere imamo in, da bi stopnja rasti morala biti večja, če bi hoteli zadržati dosedanj trend. Zato bomo poleg plana kot izhodiščne in mejne naloge morali poiskati še dodatno zasedbo zmogljivosti in jo sproti vključevati k osnovno začrtanemu planu.

Pri vsem tem zopet ugotovljamo, da smo s planiranjem v odločni zakasnitvi in, da je to v prvi vrsti posledica sistema, kako v celotnem gospodarstvu, v branži, v združenem podjetju in v tovarni k temu pristopamo. Sistem fiksnih planskih ob-

dobij je pri pogojih tržnega gospodarstva anahronizem, ki je sicer lahko odličen pri sistemu čiste distribucije, nikakor pa ne ustreza v tako dinamičnih in širokih pogojih, kjer vladata zakon ponudbe in povpraševanja.

Združeno podjetje je sicer že poizkušalo z metodo drsnega planiranja pred nekaj leti dokaj dobro in načelno rešiti ta problem v okvirih ISKRE kot celote. Toda pri tem smo kmalu naleteli na ovire, predvsem od zunanja, kjer k takšnemu načinu niso pristopili in smo zato tudi sami obtičali nekje na sredi poti in zato padamo znova in znova ob vsaki obdelavi letnega plana v nemogoč položaj, da bi že marsikje in marsikdaj morali dati podatke, potrebe in zahteve, pa še sami nismo prejeli, oz. nismo obdelali snovi zanje.

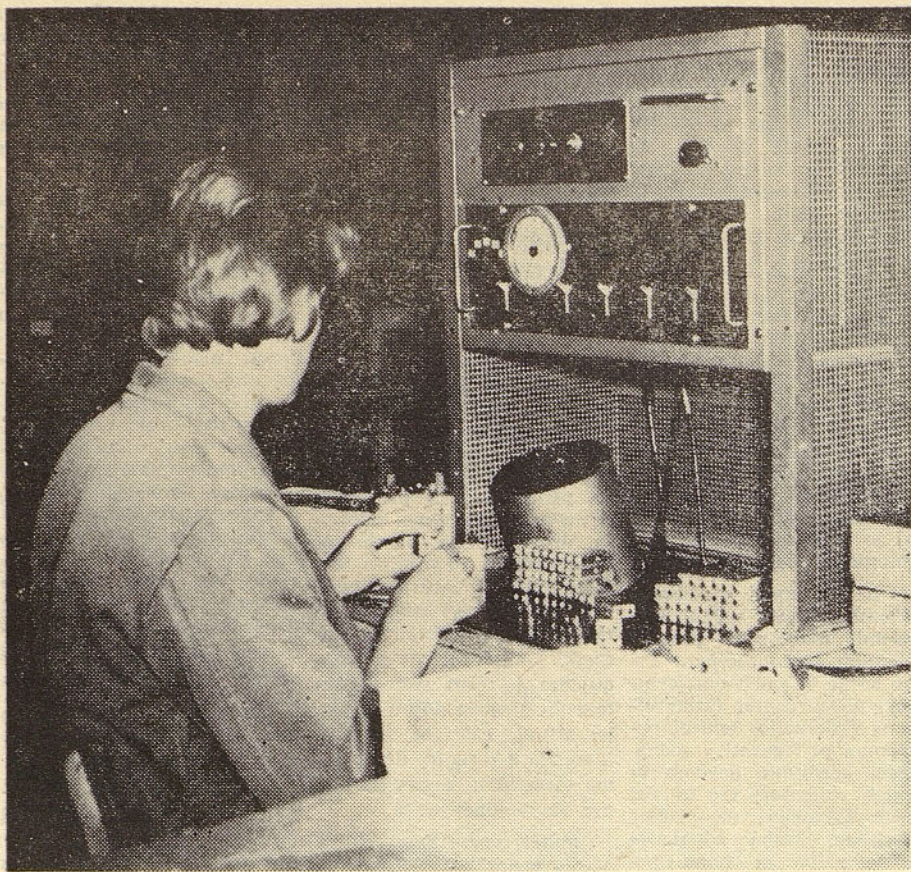
Menim, da bi v tem primeru morala predvsem organizacijska služba združenega podjetja, skupaj z našo prodajo, temeljito rešiti ta problem — in ga kot rešitev

»vljudno« vsiliti tudi našim poslovnim partnerjem, saj bi bil tudi njim v korist posebno — če naj pri prodaji Prodanjnoservisna organizacija ne igra vloge distributerja, pač pa aktivnega prodajalca, prek katerega se poslovna (tudi planska!) politika ISKRE na tržišču manifestira.

Kajti — le v primeru, da bo problem rešen navzven, bo lahko tudi navznotraj avtomatsko zaživel in s tem nudil kvalitetno višjo stopnjo osnove za perspektivo, operativno planiranje, vključevanje v tržišče in uspešno rast tovarn, s tem pa tudi združenega podjetja kot celote. — L. —

DOPISUJTE V »ISKRO«!

Naslov uredništva: Kranj, Savska loka 4 Tel. 22-221, int. 333.

Ta posnetek je iz tovarne za elektroniko in avtomatiko — obrata za proizvodnjo med-frekvenčnih transformatorjev za televizorje. Prikazuje delavko Fani Ahačičevo pri ugaševanju medfrekvenčnih TV transformatorjev. Prihodnjič kaj več o delih in problemih tega našega delovnega kolektiva v Višnji gori

Nekaj ugotovitev s simpozija

Pojem zanesljivosti kot tehnične lastnosti proizvodov je v zadnjih letih postal predmet številnih študij na področju tehnike, matematike in statistike. Takšna razvejana dejavnost je privedla do potrebe po sodelovanju vseh strokovnjakov na tem področju zaradi enotnega uvajanja v prakso.

V okviru državnih in mednarodnih organizacij (tehničnih strokovnjakov) za izdelavo standardov in predpisov so se formirale posebne komisije, ki se ukvarjajo z »zanesljivostjo«. Osnovne naloge teh komisij so: zbiranje literature, poenotenje terminologije in metod ter izdajanje literature za približevanja načina mišljenja po teoriji »zanesljivosti«¹ industriji in javnosti. Istočasno pa skrbijo za usmerjanje razvoja te nove tehnične discipline s tem, da pripravljajo osnove za postavljanje zahtev po zanesljivosti, zasledovanje, ugotavljanje in reševanje problemov zanesljivosti.

Prevladalo je prepričanje, da se pojmov »zanesljivosti«² in »kvalitete«³ ne da ločiti. »Zanesljivost«⁴ omogoča nove prijeme pri postavljanju kriterijev (o zanesljivosti) pri planiranju in ugotavljanje kvalitete. Uporaba teorije o zanesljivosti je prerasla okvire elektronike, kjer se je najprej uveljavila, in postaja aktualna tudi v drugih industrijskih panogah (strojna, gumarska, avtomobilska in gradbena). Zanesljivost prinaša nove možnosti za vrednotenje dinamičnih parametrov s tehnološkega, tehničnega in statističnega vidika.

Zanimiva so bila izvajanja o prijemih, ki se jih poslužujejo v praksi, da bi zanesljivost čimprej vključili kot dinamični pokazatelj med kvalitetne karakteristike, ki določajo kvaliteto. Pri tem je važno, da se k reševanju problemov pristopi po nekem dobro premišljenem programu. Primer takšnega programa je podal g. Bitter, sodelavec razvojnega instituta iz Münchna. V svojem izvajanju je povedal naslednje: Dosedanje izkušnje pri razvoju in izdelavi naprav, kjer se pojavljajo visoke zahteve po zanesljivosti, so pokazale, da je nujno od samega idejnega osnutka naprej opraviti določena dela, ki jih skupaj običajno imenujemo »Program zanesljivosti«. Za optimalno izvajanje takšnega programa so potrebne informacije o vsakokratnem stanju zanesljivosti.

Zasledovanje zanesljivosti v okviru programa je sestavljeno iz posameznih ocen o tem, v kolikšni meri bo obravnavani izdelek ali njegovi deli lahko izpolnili zahteve po zanesljivosti v praksi. Določanje točk razvoja pri katerih bomo te ocene delali mora izhajati iz naslednjega premisleka:

— ugotovljeno nedoseganje zanesljivosti je treba toliko učinkoviteje odstraniti, kolikor dalje je razvoj dospel, — čim dalje je izdelek razvit, toliko lažje in točneje se dajo pomanjkljivosti ugotoviti.

V prvi fazi pri sestavljanju programa zanesljivosti se postavljajo zahteve za posamezne dele in celotni izdelek. Osnovo za postavljanje zahtev predstavljajo dosedanje izkušnje in podatki dobaviteljev.

Prvo ocenjevanje zanesljivosti je možno pred začetkom dokončne konstrukcije izdelka na osnovi teoretične analize in konstrukcijskih osnutkov.

Drugo ocenjevanje zanesljivosti se izvede na koncu konstrukcijskih del na osnovi eksperimentov na sestavnih delih in podsestavah. Namen te ocene je spoznati še morebitne spremembe, ki jih je treba narediti pred izdelavo prototipa.

Tretje ocenjevanje zanesljivosti se izvede na osnovi rezultatov preskusov na prototipu. Pri preskušanju prototipov lahko dobimo prve podatke o izpadih, ki bodo lahko nastopali pri izkoriščanju izdelka. Tako se da ugotoviti dosežena stopnja zanesljivosti.

Točnejše ugotavljanje zanesljivosti je možno z zbiranjem in analizo podatkov o obnašanju izdelka pri izkoriščanju.

Iz večina referatov je bilo razvidno, da proizvajalci posvečajo kvaliteti izdelkov izredno pozornost, saj so teme referatov plod večletnih raziskav in študija problemov. Poudarjena je bila potreba po načrtnem in metodičnem delu.

BAUMAN Jože, dipl. inž.

Rezerve so v zalogah

Vsi vemo, da nas je gospodarska reforma postavila v precej spremenjene družbeno-ekonomske odnose, to je v odnose, ki so v državah svobodnega trga že dolgo nekaj vsakdanjega ali z drugimi besedami povedano, kjer je življenje vsake družbeno-ekonomske skupnosti (kot npr. tovarne) odvisno predvsem od njenega gospodarjenja. To je sistem, kjer so vsi mogoči zunanji faktorji kot npr. razne oblike subvencioniranja in vse mogoči drugi protekcionizmi, ki vplivajo na življenje podjetij v tem sistemu skrčeni na minimum. Kdor v takem sistemu ni dovolj buden in elastičen, za takega ni mesta v njem, zato gre, kot temu pravijo, v konkurz ali po domače rečeno — propade!

V takem sistemu smo se znašli tudi mi in kar naenkrat ugotavljamo, da smo za svetovno tržišče premalo konkurenčni, ker smo predragi, včasih imamo menjačo kvaliteto, se ne držimo rokov itd. Vsako tako naštevaje ima neke svoje korenine in vzroke. Eden izmed glavnih vzrokov našega dragega poslovanja pa so prevelike zaloge. O tem se je že mnogo pisalo, vendar so neka splošna načela za rešitev tega problema vsekakor neefektna! Ta problem je veliko lažje in uspešneje reševati parcialno, to je »deljeno«, kjer je treba upoštevati specifičnosti, ki veljajo za vsako vrsto materiala.

Kot vzpodbuden poizkus takega reševanja problemov zalog je zanimiva pobuda, ki jo je dala naša centralna nabavna organizacija za skupno skladišče dekapirane in dinamno pločevine. To skladišče naj bi vodila CNO, teh uslug pa bi se posluževale vse tovarne in drugi koristniki v okviru našega podjetja. Vsekakor je to pobuda, ki bi morala biti čimprej realizirana. Logično je, da je tak način ekonomičnejši, saj bi morale vse naše tovarne v ta namen angažirati le del sredstev, ki so namenjena za to pločevino, ki pa jo uporabljamo v velikih količinah. Na drugi strani pa bi CNO imela lahko vedno vse dimenzije omenjene pločevine, ki pa jih tudi ni malo, stalno na zalogi; na ta način bi problem preskrbe materiala za to skupino s strani tovarn odpadel, ker bi zaželeno količino lahko dobili z dnevnim odpoklicem. S tem bi bila skladišča za omenjeno blago v tovarnah sploh odveč. V kolikor pa bi vseh teh pozitivnih učinkov ne dosegli, pa je predlog CNO za tovarne neinteresanten.

Druga taka skupina materialov, kjer bi morali poslovati drugače kot doslej, so orodna jekla. Tudi tu postopamo na način, ki je verjetno najdražji. Vsaka naša tovarna, ki ima svojo orodjarno, ima tudi svoje skladišče orodnih jekel. Vsi pa vemo, da je obračanje na teh

skladiščih verjetno najmanjše (včasih tudi po več let), ker je poraba zelo majhna, minimalne količine, ki jih lahko dobimo od proizvajalca pa so za nas pogosto prevelike. Verjetno ne bi imelo smisla organizirati neko skupno skladišče v okviru »ISKRE«, ki je za to še vedno premajhna, ampak bi bilo potrebno zajeti sem večji kompleks kot je npr. Slovenija. Seveda bi bilo potem tako skladišče v kakšni trgovski hiši, ki se bavi s prodajo omenjenih kovin. Na ta način bi dosegli boljše gospodarjenje, prihranki pa ne bi bili majhni. Pred nekaj leti smo o tem že govorili, zato smo npr. v kranjski tovarni tudi že napravili prvi korak s tipizacijo vseh orodnih jekel. To pa je bilo tudi vse, kar je bilo doslej napravljeno na tem področju.

Tu sta omenjeni samo dve taki skupini materialov, kjer bi se dalo pri vsaki posebej dosti prihraniti. Takih skupin, pa kot vsi vemo, je še več, ekonomika pa nas vsak dan sili v to, da te probleme čimprej rešimo, kajti vsako odlašanje na tem področju pomeni za nas še večje stroške.

LUDVIK KUCHAR, dipl. ekonomist:

France Kajzer

V 58. letu starosti je 28. oktobra zahrbtna bolezen pretrgala življenjsko pot Francetu Kajzerju, mojstru kontrole v oddelku stiskalnic kranjske tovarne.

Brez besed smo ob tem dejstvu obstali njegovi sodelavci, znanci in prijatelji; neutešljiva žalost je zajela ženo in otroke.

39 let dela, sodelovanja v tekstilnem štrajku, tovarištvo, vestnost in prizadevnost — vse to so odlike pokojnika. 40 let je prostovoljno in poirtvovalno sodeloval pri gasilškem društvu v Žabnici, za kar je prejel tri odlikovanja.

Kot rgednega sodelavca in tovariša ga bomo ohranili v svetlem in trajnem spominu!

Sodelavci

Avtomatska obdelava podatkov

Kako postaneš programer elektronskega računalnika?

Pod tem naslovom je zahodnonemška revija »Automatisierung« objavila članek svojega newyorškega korespondenta dr. W. S. Ker lastnih izkušenj še nimamo, na kratko povzema omenjeni setavek in upamo da bo zanimal naše bralce, zlasti tiste, ki spremljajo ustanavljanje elektronskega centra v ZP ISKRA. Mimogrede naj povemo, da so programerji povsod zelo iskani. To je seveda závisno od števila instaliranih računalnikov, ki po vsem svetu izredno hitro narašča. V ZDA ocenjujejo, da je sedaj instaliranih okrog 30.000 računalnikov in da je zaposlenih okrog 80.000 programerjev. Napovedujejo, da bo do leta 1970 skupno instaliranih več kot 50.000 računalnikov in da bo do takrat treba izobraziti nadaljnjih 275.000 programerjev. Tudi pri nas je očitno, da se bo število računalnikov v bodoče hitro množilo in bo torej tudi pri nas treba vzgojiti večje število programerjev.

KVALIFIKACIJA PROGRAMERJEV

Ponovno moramo ugotoviti, je rečeno v navedenem članku, da računalnik še vedno pogosto imenujemo »elektronski možgani«. Vendar pa računalnik ne predstavlja nikakršnih možganov, temveč nam samo lahko obdelata in ovrednoti tisto, kar mu ljudje-programerji posredujejo in sugerirajo. Vloga programerja je torej odločilna za nemoteno funkcioniranje računalnika.

Tečaje iz programiranja nudijo v vse večjem obsegu univerze in zavodi, pogosto združene s študijem matematike. Med osebami, ki delajo

kot programerji, so mnogi izobraženi matematiki, fiziki ter inženirji, prav tako pa tudi učitelji, žurnalisti, glasbeniki, trgovci, zdravniki in pravniki.

Drugi programerji spet nimajo visokošolskih diplom. Oni so se že v srednji šoli (High School) zanimali za to stroko in napravili čim več tečajev matematike in logike. Nameščenci imajo priložnost, da v svojih družbah pridobijo odgovarjajočo izobrazbo. Spet drugi pridejo naokrog prek knjigovodstva in računovodstva v to novo področje.

Večjega pomena od osnovne izobrazbe je vendarle vr-

sta osebnosti. Če kjerkoli, potem velja tu, da namreč ni vsakdo primeren za programerja. Nagnjenost k temu poklicu je pogosto mogoče ugotoviti iz vrste »hobija« neke osebe; morda je dober programer prijatelj križank in drugih iger, ki zahtevajo duševno koncentracijo, fanatičen šahist, igralec bridge-a in podobno.

Naloge programerja se menjajo od problema do problema. Manj važno je, da nekdo izkazuje zaključeno akademsko izobrazbo, kot da ima sposobnost logično misliti. Kar mora znati je to: komplicirane probleme razstaviti na enostavnejše dele

in izmed vseh možnih rešitev poiskati najbolj enostavno in direktno pot.

IZOBRAZEVANJE PROGRAMERJEV

Izobrazba na tečajih za srednješolce in študente visokih šol praviloma ne zadošča, da bi odgovarjali zahtevam specialnih nalog. Praksa na določenem stroju je potrebna. Celotno izkušeni programerji, ki dolgo delajo na določenem sistemu računalnikov, potrebujejo posebno izobrazbo, če preidejo na nov tip. Na splošno je potrebno leto in več, da je programer v stanju zadostiti vsem zahtevam svojega položaja, brez posebne kontrole. Ko pa je osvojil potrebno tehniko, so šanse za njegovo napredovanje kar se da ugodne. V podjetjih, kjer je programerjev več, je napredovanje običajno povezano z delovno dobo. Poleg izkušnje je potrebno tudi znanje.

PLAČE IN DELOVNI POGOJI

Razpisi delovnih mest v njujorških časopisih razodevajo, da programerji — moški in ženske — lahko pričakujejo dobre plače. Razpisi glasijo povprečno na 7.000 dolarjev letno za programerje in do 20.000 za takoimenovane »analitike sistema«. Samostojni programerji (supervisor) — to je da nadzorujejo tudi delo drugih — lahko računajo s plačami do 10.000 dolarjev letno.

V različnih podjetjih so plače zelo različne in závisijo od vrste računalnika in od finančnih možnosti podjetja. Plače na tem področju niso enotno določene. Za enako delo lahko en programer dobiva celo trikrat večjo plačo, kot drugi pri drugi

firmi. V splošnem so plače v industrijskih podjetjih nekaj višje kot v ostalih (trgovina, administracija). Prav tako programer z akademsko izobrazbo — tisti torej, ki ima naslov magistra ali doktorja — dobiva večjo plačo kot oni, ki takšne predizobrazbe nimajo.

Tedenski delovni čas znaša običajno 35 do 40 ur. V glavnem je delo omejeno na delavnice. Priložnostno — če nastanejo težave in napake v programu — je seveda potrebno tudi nočno in nedeljsko delo.

Prostori, v katerih se razvijajo delo programerjev, so skoraj vedno moderni, dobro razsvetljeni in klimatizirani. Vsakdo je o tem na jasnem, da zahteva delo programerja ali analitika sistema prijetno in mirno okolje, če hočemo, da bo potekalo učinkovito in koncentrirano. Podjetniki zaradi tega že v lastnem interesu skrbijo za prijeten delovni milje.

ZENE KOT PROGRAMERJI V LASTNEM DOMU

Ko se žene, zaposlene kot programerji, poročijo, morajo svojo delovno silo pretežno posvetiti gospodinjstvu in otrokom. Mnoge pa še vedno najdejo čas, da svoje delo nadaljujejo doma. Za industrijo in gospodarstvo je spričo pomanjkanja programerjev to dobrodošla možnost. Osnovana je bila celo posebna organizacija, ki združuje bivše programerje in posluje kot neke vrste servis. Člani te organizacije delajo na domu programe za razna podjetja. Honorar znaša 6 dolarjev na uro za začetnice, pa do 12 dolarjev za izkušene programerke.

Tako je v ZDA!

IZ OBRATA »KERAMIČNI KONDENZATORJI« TOVARNE ELEMENTOV

Kljub težavam bodo že v novembru izpolnili letni proizvodni plan

- Nujno potrebujejo novo opremo, ki bi zagotovila še boljše kakovost in večjo proizvodnjo ter nižjo lastno ceno
- Za sedanjost raven proizvodnje preveliko število zaposlenih ●

Delovni kolektiv obrata »Keramični kondenzatorji« tovarne elementov za elektroniko v Žužemberku je za letošnje leto imel proizvodni plan v višini 2 milijardi starih dinarjev. Glede na obstoječo strojno in drugo opremo to ni bila ravno majhna naloga, vendar se je je lotil z vso vnemo. Rezultat je dober. Kljub nekaterim težavam, ki redno spremljajo proizvodnjo, mu je do konca septembra uspelo izpolniti že blizu 1 milijardo 600 milijonov svoje obveznosti, oz. 89,7% letnega plana.

Kot kaže bodo kljub nepredvidenemu izpadu proizvodnje v oktobru preostalo količino keramičnih kondenzatorjev izdelali v ustreznem sortimentu že v novembru in izpolnili letošnji proizvodni plan.

Glede na sedanjost raven proizvodnje in dokajšen priliv štipendiranih novih inženirjev in tehnikov, je danes delovni kolektiv številčno preobsežen. Trenutno je v obratu namreč zaposlenih 380, pri čemer na enega zaposlenega pride okrog 6,5 milijona bruto produkta. Čeravno leta ni majhen, bi pa vendar moral biti v prihodnjem letu občutno večji, če bi hoteli, da bi bilo poslovanje obrata bolj ekonomsko. Kljub temu pa so letos nasproti lanskemu letu zabeležili 22%

porast produktivnosti dela, kar je zelo zadovoljiv rezultat.

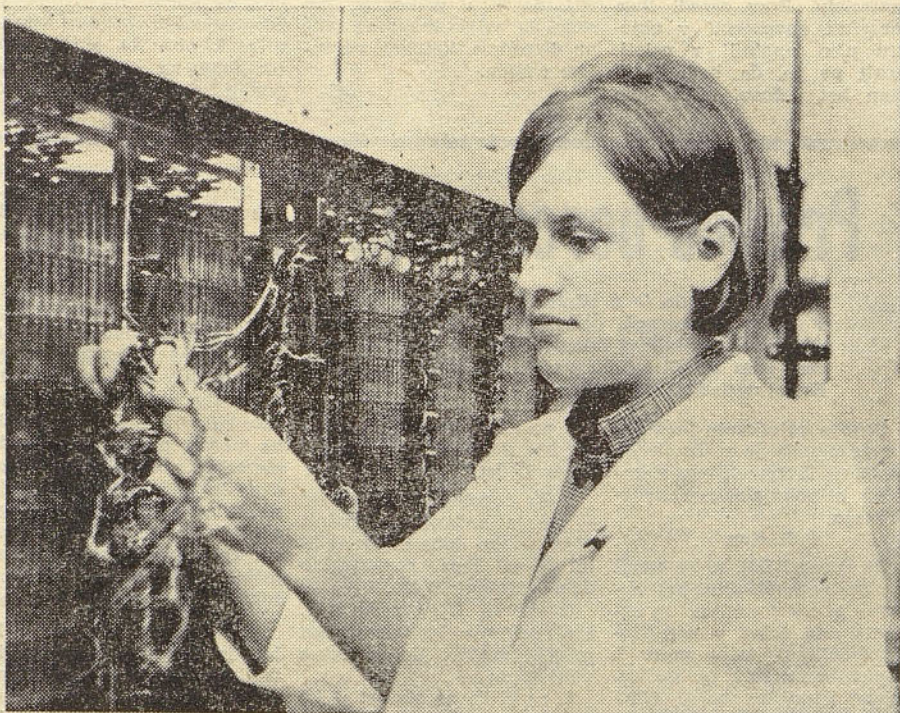
Analize pa kažejo, da nadaljnji, čeprav nujen porast produktivnosti dela ni več možen po stari poti, torej na račun zviševanja norm, pač pa edinole na račun »pomladitve« opreme. Le-to potrebujejo več kot nujno, če hočejo, da se bodo še obsežneje vključili in uveljavili na tujih tržiščih in tako zagotovili zanesljiv plasman svojih izdelkov.

V obratu v Žužemberku je letošnji izvozni plan predvideval izvoz keramičnih kondenzatorjev v vrednosti 350 milijonov starih dinarjev, vendar pa ga prav zaradi nemehanizirane proizvodnje v celoti ne bodo mogli izpolniti. Torej pomeni za ta kolektiv nova oprema resen problem, katerega je treba rešiti kar najhitreje.

Manjkajočo strojno in drugo opremo bi lahko nabavili iz ostanka čistega dohodka, ki ga ustvarjajo, vendar teh sredstev zaradi nujnosti sanacije obratov »Upori« in »Feriti« žal še ne morejo uporabiti v Žužemberku, čeprav bi z novimi stroji in ostalo opremo lahko bistveno izboljšali kakovost proizvodnje, izdelali pa za 100% več keramičnih kondenzatorjev tako za domači kot za inozemski trg. Doslej je bila v obratu

»Keramični kondenzatorji« najslabša strokovna zasedba. Tako potrebnih strokovnih sodelavcev pa niso mogli dobiti zlasti zaradi pomanjkanja stanovanj. Zavedajoč se tega resnega problema, so odgovorni slednjič le uspeli zagotoviti ustrezno posojilo iz stanovanjskih skladov ostalih obratov tovarne elementov za

(Dalje na 6. strani)

»Elektromehanika« — Kranj: vezanje žičnih oblik za avtomatske telefonske centrale v obratu ATN

Nagrade »Borisa Kraigherja« za trajne dosežke pri organizaciji in vodenju gospodarskih podjetij

Garancija kvalitete - sredstvo za pospeševanje prodaje

Na zadnji seji upravnega odbora Gospodarske skupščine Slovenije so med drugim razpravljali in sklenili, da bo Gospodarska zbornica podeljevala vsako leto posebne nagrade »Borisa Kraigherja« za izjemne dosežke

trajnejšega pomena pri organizaciji in vodenju podjetij, ki so odločilno vplivali na izboljšanje ekonomskega položaja podjetij ali gospodarskih grupacij in na utrditev njihovih razvojnih perspektiv.

Po sklepu te seje Gospodarske zbornice naj bi te vsakoletne nagrade podeljevali ob obletnicah smrti Borisa Kraigherja vodilnim strokovnjakom podjetij, organizatorjem proizvodnje in drugim strokovnjakom, ki so s svojim znanjem in prizadevanji prispevali pomemben delež pri uvajanju in pospeševanju sodobnih metod organizacije in vodenja proizvodnje ter boljšega gospodarjenja gospodarskih organizacij.

Nagrade »Borisa Kraigherja« — vsako leto naj bi jih podelili 5 do 7, v višini od 700.000 do 2,5 milijona starih dinarjev — bi Gospodarska zbornica podeljevala na osnovi predlogov ustreznih organov posameznih gospodarskih grupacij v zbornici, po natančnih in objektivnih merilih pa naj bi te predloge predhodno preučila posebna komisija, sestavljena iz najbolj vidnih znanstvenih in operativnih delavcev s področja vodenja in organizacije gospodarskih podjetij.

Nagrade naj bi podeljevali iz sredstev, ki jih ima Gospodarska zbornica na razpolago za pospeševanje proizvodnje, bilo pa naj bi priznanje gospodarstvenikom, ki so pripomogli k napredku industrije in njene uveljavitve v mednarodni delitvi dela, ker doslej tudi za še tako izjemne dosežke na tem področju najbolj prizadevni in izrazito zaslužni strokovnjaki in operativni delavci niso dobivali nikakršnih priznanj.

Komisijo za podeljevanje nagrad »Borisa Kraigherja« naj bi imenovala skupščina Gospodarske zbornice Slovenije, ki bo še sklepala o predlogu za ustanovitev in podeljevanje nagrad.

Po splošnih predpisih garantira prodajalec kupcu kvaliteto blaga, tj., da nima skritih napak. V trgovini s tehničnim blagom pa gre še za posebno vrsto garantiranja kvalitete — proizvajalec ali trgovsko podjetje garantira porabniku določeno kvaliteto za proizvod trajne vrednosti, pa tudi nudenje uslug. Proizvajalec ali prodajalec jamči za funkcionalnost proizvoda: kolikor se v določenem času (garancijski rok) pojavi pomanjkljivost ali okvara, prevzema obveznost, da ju bosta odpravila in izdelek privedla v uporabno stanje. V primeru, da se proizvod ne da popraviti v določenem roku ali nasploh, je prodajalec dolžan proizvod zamenjati ali vrniti denar.

V zvezi z garantiranjem kvalitete in servisiranjem garantiranega proizvoda obstajajo posebne delavnice — servisi, ki nudijo porabnikom kompleten popravilni servis. Garantiranje kvalitete je lahko obvezno (če to predpisuje zakon), ali pa prostovoljno, po volji podjetja.

Garancija se daje s ciljem, da porabniki dobijo zaupanje v določen proizvod, zlasti pri tehničnih artiklih. Občedalje večji proizvodnji raznih aparatov za gospodinjstvo, pa tudi v druge namene, so proizvajalci in trgovina enostavno prisiljeni, da v pogojih splošne konkurence zagotovijo ustrezno kvaliteto in nudijo polno zaščito porabniku. Garantiranje kvalitete se je pokazalo kot zelo pomembno sredstvo prodajne politike podjetja in ekonomske propagande, posebej v primerih, ko gre za uvajanje novih proizvodov na tržišče, v katere porabniki povsem naravno nimajo zadosti zaupanja.

Dajanje garancije pomeni

po drugi strani tudi obveznost za proizvajalce, da proizvajajo čimkvalitetnejše blago, za uvoznike in za trgovsko mrežo pa opozorilo, da pri nabavi blaga posvetijo posebno pozornost na kakovost proizvoda. Spoštovanje sprejetih obveznosti v pogledu korektnosti proizvoda in odpravljanje njegovih pomanjkljivosti je najboljša reklama za podjetje. Predpogoji pa je redno in hitro izvrševanje servisnih uslug. Vsaka nerednost in zamuda vzbujata nevoljo porabnikov: samo solidno nudenje servisnih uslug lahko prepreči nadaljnje širjenje nezadovoljstva, ki se lahko odrazi tudi v zmanjšanju plasmaja blaga.

Garancijski list rabi lahko tudi v propagandne namene, zlasti če prek njega reklamiramo dopolnilne proizvode k določenemu artiklu. Garancijski list naj bo zategadelj pregleden in okusno opremljen. Reprezentativen garancijski list vliiva nedvomno večje zaupanje potrošniku, ki že na prvi pogled ceni proizvod po tej listini.

Zakonska določila glede garancije

Vprašanje garantiranja kvalitete za industrijske proizvode trajne vrednosti je pri nas regulirano s Temeljnimi zakonom o prometu blaga in z Odredbo o določanju posebnih pogojev, pod katerimi se lahko dajo v promet posamezni industrijski proizvodi (UL. FLRJ 17/62).

Industrijski proizvodi za daljšo rabo, ki je pogojena s posebnimi tehničnimi lastnostmi, načinom rabe in vzdrževanjem, grede lahko v promet samo, če so opremljeni z garancijskim listom in navodilom za uporabo ter če je zagotovljeno: odprava okvar in pomanjkljivosti za

(Dalje na 8. strani)

Ali Iskra res cepi sile

(Nadaljevanje s 1. strani) vzelo naše podjetje ter organiziralo poseben oddelek za elektronske računalnike pri PSO, ki mu načeljuje inž. Herman Vidmar. Ker poteka delo z elektronskimi računalniki in posebnih tehniških jezikov, ki jih poznajo izsolani programerji, ni nobenih posebnih težav pri mehanografski obdelavi podatkov s katerimkoli računalnikom in katerekoli proizvodnje. S poznavanjem najvažnejših treh svetovnih računalniških jezikov

ALGOL, FOLTRAN in COBOL programerji brez posebnih težav lahko preidejo na programiranje vseh računalnikov, tudi računalnikov Control Date. Novi računalniški sistem CDC torej ne bo povzročil nikake »nacionalne nesreče«, marveč edinole povečano in zdravo konkurenčno dejavnost, česar pa se nekateri pri INTERTRADE verjetno iz poslovnih vzrokov zelo boje.

Marjan Kralj

Kljub težavam...

(Nadaljevanje s 5. strani) elektroniko. S temi sredstvi so začeli intenzivneje graditi lasten blok s šestimi dvosobnimi in šestimi samskimi stanovanji. Računajo, da bodo gradnjo bloka v celoti dokončali v prihodnjem letu, prav tako pa tudi že vrnili dobljeno posojilo, s tem pa si zagotovili potreben strokovni kader.

Medtem ko v prvem polletju niso imeli posebnih težav z reprodukcijskim materialom, pa je v drugem polletju bil položaj precej slabši. Predvsem je bil problem v nekaterem uvoznem materialu. Prav zaradi tega mesečne obveznosti v oktobru niso izpolnili v celoti, upati pa je, da bodo letni plan kot rečeno, kljub tem

oviram izpolnili že v novembru. Pred časom so imeli pogoste težave s keramiko, stvar pa se je še posebno letos izboljšala in tako so v tem pogledu zadovoljni z rednimi dobavami in solidno kakovostjo keramike iz obrata v Vižmarjih.

Mirno lahko rečemo, da delovni kolektiv v Žužemberku v danih okoliščinah dobro dela in dosega lepe rezultate, zato zaščiti, da bi mu čimprej oskrbeli sredstva, potrebna za nakup manjkajoče, oz. prepotrebne nove strojne opreme ter mu tako omogočiti, da bi v prihodnje dosegel še boljše rezultate tako na domačem, kot tudi na tujem tržišču.

-C-

Pravice borcev NOB

Glede na to, da je uredništvo dobilo več vprašanj s strani posameznih delavcev ZP ISKRE Kranj o predčasni upokojitvi borcev NOB in španskih borcev, smo dobili od pravnega oddelka ZP ISKRA Kranj naslednja pojasnila:

Osnova za odmero predčasne pokojnine je v členih 70, 72, 73 in 75 Temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju.

70. člen

(1) Borec NOV, ki je stopil v narodnoosvobodilni boj oziroma je začel aktivno in organizirano delati v narodnoosvobodilnem boju pred 9. septembrom 1943 (v nadaljnjem besedilu: borec NOV pred 9. 9. 1943), oziroma španski borec pridobi pravico do starostne pokojnine:

1. ne glede na svojo starost — ko dopolni pokojninsko dobo 35 let;

2. ko dopolni starost 55 let — če je kadarkoli dopolnil pokojninsko dobo najmanj 20 let in od tega zavarovalno dobo najmanj 10 let.

(2) Borka NOV pred 9. 9. 1943 oziroma španska borka pridobi pravico do starostne pokojnine:

1. ne glede na starost — ko dopolni pokojninsko dobo 30 let;

2. ko dopolni starost 50 let

— če je kadarkoli dopolnila pokojninsko dobo najmanj 20 let in od tega zavarovalno dobo najmanj 10 let.

(3) Zavarovancu iz prvega in drugega odstavka tega člena, ki ima pokojninsko dobo najmanj 15 let in od tega zavarovalno dobo najmanj 10 let, lahko posebna republiška komisija (195. člen) ne glede na starost prizna pravico do starostne pokojnine, če spozna, da je to potrebno glede na splošno stanje njegovega zdravja in delovne zmožnosti. To pravico ima glede vojaških zavarovancev državni sekretar za narodno obrambo.

(4) V zavarovalno dobo 10 let iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena se z dejanskim trajanjem štejejo tudi vsa obdobja, ki se po tem zakonu dvojnó štejejo v posebno dobo.

Pravno pojasnilo k členu 70.

Borci narodnoosvobodilne vojne pred 9. septembrom 1943 in borci španske državljanske vojne pridobijo pravico do starostne pokojnine ne glede na to, ali imajo svojstvo zavarovanca po TZPZ. To pravico pridobijo tudi, če izpolnijo pogoj starosti šele po 1. januarju 1965.

Izjemna starostna pokojnina. TZPZ je ohranil iste pogoje, kot jih je vseboval 2. odst. 73. člena prejšnjega ZPZ za priznanje izjemne starostne pokojnine borecem narodnoosvobodilne vojne pred 9. septembrom 1943 in borecem španske državljanske vojne. Za izjemno starostno pokojnino je potrebna izpolnitev pogoja vsaj 15 let pokojninske dobe, od česar najmanj 10 let zavarovalne dobe

(v to zavarovalno dobo se vštejejo z dejanskim trajanjem tudi tista obdobja, ki se štejejo v posebno dobo dvojnó, kakor obdobja iz 1. odst. 140. člena, 1. odst. 143. člena in iz 144. člena TZPZ), in izpolnitev pogoja, da je taka upokojitev potrebna glede na splošno zdravstveno stanje in delovno zmožnost borca. Ni torej potrebno, da obstoji pri borcu invalidnost po predpisih o invalidskem zavarovanju, niti nezmožnost za delo po predpisih o zdravstvenem zavarovanju.

Tudi za priznanje izjemne starostne pokojnine ni pomembno, ali ima borec svojstvo zavarovanca (1. odst. 23. člena TZPZ).

O izjemni starostni pokojnini borcev odloča po prostem preudarku posebna republiška komisija iz 195. člena TZPZ, ki se pri tem opira

Izvillečki iz sklepov samoupravnih organov

UO ZP razpravljalo o novi orodjarni

ELEKTROMECHANIKA

SKLEPI 16. SEJE UO (23. okt. 1967)

Upravni odbor je obravnaval problematiko obrata stikal in v tej zvezi zadovoljuje vodstvo tovarne in vodstvo obrata, da na podlagi ponovnih precehitvev perspektive obrata in z upoštevanjem situacije o sodelovanju z inozemsko firmo in podjetjem Rade Končar do konca letošnjega leta pripravita ustrezne predloge tako za investicijsko vlaganje kot za izboljšanje posameznih dejavnosti obrata stikal.

Glede na sklep 32. seje upravnega odbora tovarne z dne 7. 2. 1967, da vsaka delovna enota pri pozitivnem faktorju stimulacije obvezno vloži 4% doseženih OD v svoj rezervni sklad za kritje v negativnih obdobjih, ostanek tega sklada pa se razdeli ob koncu leta delavcem v sorazmerju z ustvarjenim OD posameznega delavca, in ker so v 9-mesečnem obdobju letošnjega leta vse enote na osnovi svojih gospodarskih rezultatov lahko izplačale 100% obračunane osebne dohodke brez koriščenja imenovanega rezervnega sklada, je upravni odbor sklenil, da se ta rezervni sklad razdeli delavcem takole:

— 15. novembra 20% povprečnega mesečnega zaslužka posameznega delavca v letošnjem letu

— 15. decembra 20%

— ostanek pa po zaključnem računu tovarne za 1. 1967 in sicer pri izplačilih za februar 15. marca 1968.

Kot osnova za izplačilo se upošteva zaslužek posameznega delavca, ki izvira iz rednega dela, nadomestil za redno delo in boleznin, vendar brez nadur.

Za delavce, ki so med letom izstopili, se rezerva izplača po zaključnem računu

tovarne za 1. 1967, ko bo opravljen dokončen obračun osebnih dohodkov.

Upravni odbor predlaga delavskemu svetu, da za izgradnjo delavnice za predelavo duroplastičnih mas odobri finančna sredstva ter v tej zvezi najetije kredita pri Gorenjski kreditni banki in sicer za dobo enega leta.

Upravni odbor je obravnaval osnutek Poslovnika za obratovanje s čistilnimi napravami in za njihovo vzdrževanje ter ga pred zasedanjem delavskega sveta daje v obravnavo naslednjim delovnim enotam: orodjarni, produkciji, obratu ATN, obratu mehanizmov in tehničnim službam. Navedene delovne enote dostavijo svoje pripombe do 8. novembra 1967 v pisarno delavskega samoupravljanja.

Upravni odbor je obravnaval poročilo o opravljenih nadurah v septembru letos in ugotovil, da so nadure v tem mesecu spet porasle. Zato naroča samoupravnim organom delovnih enot, da določijo ukrepe za znižanje nadur. Nadure namreč bremenijo sredstva OD posameznih delovnih enot.

Na seji UO tovarne za elektronično in avtomatiko na Pržanu pri Ljubljani so navzoči člani razpravljali o možnosti izvršitve postavljenega operativnega plana za oktober in ugotovili, da plan ne bo moč doseči, čeprav bi delo potekalo brez večjih zastojev. Nižja proizvodnja se kaže pri brivnikih, TV enotah in gramofonih. Težave, ki nastajajo, so v glavnem zaradi nepravčasne dobave materiala oz. izčrpanosti kredita zaradi prepoznih protidobav. Posebnih sklepov v

Upravni odbor je potrdil plan proizvodnje tovarne za november, z naslednjimi vrednostmi:

- Skupna proizvodnja 20.361.995 N din
- eksterna proizvodnja 19.872.755 N din

Istočasno je UO potrdil tudi plan izvoza v oktobru 1967.

Upravni odbor predlaga delavskemu svetu, da odobri plačilo stroškov za cepljenje proti gripi, ki bo, kot vsako leto, izvedeno tudi letos za vse člane kolektiva. Cena trikratnega cepljenja znaša za eno osebo 1.100 S din. Predvidevamo, da bo polovico stroškov dotiral Komunalni zavod za socialno zavarovanje.

Upravni odbor predlaga delavskemu svetu, da odobri finančna sredstva za letoletno pogostitev upokojencev, ki bo 26. decembra v Restavraciji Iskra. Za celotno organizacijo odgovarja oddelek za družbene zadeve.

Upravni odbor je ugodil prošnji Sindikalne podružnice tovarne in ji odobrava 400 tisoč S din dotacije, ki je namenjena izključno za obdarete bolnih članov kolektiva ob prazniku 29. novembra.

Na svojem zadnjem zasedanju je upravni odbor ZP med drugim razpravljalo tudi o naši novi orodjarni. Objavljamo izvilleček iz razprave o tem, kako daleč je nova orodjarna.

Tovarniški objekt je sezidan, delavci postavljajo sedaj vmesne stene med posameznimi prostori. Ko bodo ta dela končana, bodo že pričeli z montažo inozemske opreme, ki je že vsa prispela iz tujine. Od domače opreme manjka še marsikaj, med drugim tudi celotna pisarniška oprema.

Po obsegu bo nova orodjarna manjša od sedanje v Kranju. Njene kapacitete bodo na voljo vsem tovarnam združenega podjetja v ljubljanskem bazenu, na Dolenjskem in v Sežani. Kranjska orodjarna bo v prihodnje izdelovala orodja za tovarne gorenjskega bazena in Novo Gorico. Nova orodjarna predvideva, da bo imela skupno 140 zaposlenih, torej komaj polovico zaposlenih v Kranju. Zadrege za zaposlitev novih strokovnjakov ne bo — sodeč po dosedanjih prijavah (brez razpisa) — sklenjeno pa je bilo da nova orodjarna ne bo smela najemati orodjarjev iz Kranja.

Poročevalec na seji inž. Dolhar je omenil, da je vodstvo

bodoče nove orodjarne posvetilo veliko pozornost vprašanju izkoriščenosti posameznih strojev in morebitnim ozkim strojem. Glede na to, da bodo orodjarska dela obsegala vzdrževanje orodij in konstrukcijo novih, so izbrali določeni organizacijski sistem, ki bo zagotovil, da bodo vsako novo orodje lahko izdelali v največ pol leta. Ciklus izdelave — ta dosedaj najbolj boleč problem v našem podjetju — se bo tako skrajšal vsaj za trikrat.

Od celotne finančne problematike za novo orodjarno je sedaj še nerešeno vprašanje zagonskih stroškov in vprašanje delitve izgube v prvi fazi proizvodnje.

Člani UO so se v obširnem razgovoru zanimali še za več podrobnosti kot npr. za višino delavne ure, ob koncu pa so sklenili, da potrdijo sklep gospodarske komisije, ki je predlagala proglasitev orodjarne kot nove 15. tovarne v izgradnji v sklopu združenega podjetja.

O predlogu bo dokončno sklepal delavski svet ZP.

S seje UO »Avtomatika« Pržan

Na seji UO tovarne za elektronično in avtomatiko na Pržanu pri Ljubljani so navzoči člani razpravljali o možnosti izvršitve postavljenega operativnega plana za oktober in ugotovili, da plan ne bo moč doseči, čeprav bi delo potekalo brez večjih zastojev. Nižja proizvodnja se kaže pri brivnikih, TV enotah in gramofonih. Težave, ki nastajajo, so v glavnem zaradi nepravčasne dobave materiala oz. izčrpanosti kredita zaradi prepoznih protidobav. Posebnih sklepov v

zvezi z navedenimi problemi UO ni sprejel, ker so posamezniki zadolženi za izvršitve postavljenih nalog s strani kolegija.

Upravni odbor je sprejel sklep, da naj gospodarski sektor čimprej pripravi predlog plana za naslednje leto, ki mora biti gospodarskejši od informativnega osnutka, ki je bil obravnavan na kolegiju tovarne. Plan, ki bo sprejet za leto 1968, mora zagotoviti pokritje maksimalnih stroškov in ostalih ob-

vez, kajti predlagani informativni osnutek plana pa to pokritje ne predvideva v taki meri.

Upravni odbor je na podlagi razprav potrdil predlog splošnega sektorja in gospodarske komisije, da ima delavec za čas, ko je zaradi prekinitve dela in brez svoje krivde poslan domov, pravico do nadomestila 80% OD, obračunanega po doseženem rezultatu tovarne za tisti mesec. Osebni dohodek delavca, ki je zaradi pomanj-

kanja dela poslan domov, pa v nobenem primeru ne more biti večji od 80% obračunske postavke po Pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. UO je zato predlagal, da se navedena sprememba člena 19 imenovanega Pravilnika izvede v skladu z veljavnimi predpisi.

V zadnji točki dnevnega reda je direktor tovarne na kratko seznanil člane upravnega odbora o novi organizacijski obliki združenega podjetja. Zadevna študija je dana vsem članom UO na vpogled, da se bodo lahko pripravili na razpravo na eni od prihodnjih sej. ABC

na zdravniški izvid, ugotovitev in mnenje. Za vojaške zavarovance ima to pravico državni sekretar za narodno obrambo.

Izjemna starostna pokojnina se borcu ne izplačuje v času, ko je v rednem delovnem razmerju oziroma ko opravlja samostojno dejavnost, na podlagi katere je pokojninsko zavarovan (3. odstavek 103. člena in 1. odst. 104. člena TZPZ).

Pogoj zavarovalne dobe. V desetletno zavarovalno dobo iz 1., 2. in 3. odst. 70. člena TZPZ se šteje čas, ki je bil prebit v zavarovanju (125. člen in VI. poglavje TZPZ) in torej tudi čas, ko je zavarovavec opravljal samostojno dejavnost, za katero je moral biti pokojninsko zavarovan po zakonu ali pogodbi (2. odst. 126. člena TZPZ).

Ne more se vzeti, da ima borec izpolnjen pogoj desetletne zavarovalne dobe, če je teh deset let prebil v delovnem razmerju v tujini, pa ta čas po TZPZ ni števen v zavarovalno dobo. Tudi ni odločilno, če je borcu to obdobje priznala kot posebno dobo pristojna občinska komisija za priznavanje pokojninske dobe.

(1) Imetniku »Partizanskega spominskega znaka 1941« gre pokojnina, ki znaša 100% njegovega osebnega dohodka v zadnjem letu pred upokojitvijo ali 100% njegovega povprečnega osebnega dohodka v zadnjih 5 letih, če je to zanj ugodnejše. Vojaškemu zavarovancu, ki ima »Partizanski spominski znak 1941«, pa se na njegovo zahtevo odmeri pokojnina, ki je enaka 100% pokojninske osnove, izračunane po 51. členu tega zakona,

če je to zanj ugodnejše.

(2) Drugim borcem NOV pred 9. 9. 1943 oziroma španskim borcem gre starostna pokojnina, ki znaša za pokojninsko dobo 15 let 45% (borci) oziroma 47,5% (borke) pokojninske osnove in se nato za vsako nadaljnje celo pokojninsko leto poveča borcu za 2%, borki pa za 2,5 odstotka pokojninske osnove, tako da znaša najvišja pokojnina 85% pokojninske osnove.

(3) Zavarovancu iz drugega odstavka tega člena, ki uveljavlja starostno pokojnino s pokojninsko dobo manj kot 35 let (zavarovavec) oziroma manj kot 30 let (zavarovanka), se pokojninski dobi ustrežajoča pokojnina poveča za 60 odstotkov, vendar z omejitvijo, da tako povečana pokojnina ne sme presegati 85% pokojninske osnove.

Pravno pojasnilo k členu 72.

Imetniki »Partizanskega spominskega znaka 1941«. »Partizanski spominski znak 1941« se je po Zakonu o »Partizanskem spominskem znaku 1941« (Z 43/46) dodeljeval kot znak priznanja organizatorjem narodnega upora in prvoboriteljem narodnoosvobodilnega boja za velike zasluge pri osvoboditvi naših narodov. Skrajni rok za vložitev prošnje za dodelitev spominskega znaka je bil 31. december 1957 (1. člen pravilnika za izvajanje zakona o »Partizanskem spominskem znaku 1941« — (Z 50/57). Pravice imetnikov »Partizanskega spominskega znaka 1941« so urejene v zakonu o pravicah imetnikov »Partizanskega spominskega znaka 1941« (Z 15/56).

Pokojnina imetnika »Partizanskega spominskega zna-

ka 1941«. Starostna pokojnina imetnikov »Partizanskega spominskega znaka 1941« se določi, kolikor izpolnjujejo pogoje po 1. in 2. odst. 70. člena TZPZ oziroma jim je pokojnina izjemno priznana po 3. odstavku 70. člena TZPZ, v vsakem primeru v višini 100% pokojninske osnove (poprečnega osebnega dohodka, obračunanega po 1. odst. 72. člena TZPZ), torej brez ozira na to, koliko pokojninske dobe imajo preko minimalne dobe 15 let. Tudi za imetnike »Partizanskega spominskega znaka 1941« velja omejitev glede najvišje možne pokojninske osnove iz 31. člena TZPZ, ki glasi: »Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja določa najvišjo pokojninsko osnovo oziroma najvišji osebni dohodek, od katerega je

Zdravje - največje bogastvo

700 zimskih bazenov v Franciji

Za naše pojme je nad vse presenetljiva vest, da želi francosko ministrstvo za šport v prihodnjih štirih letih v Franciji izgraditi 700 zimskih bazenov! Na anketi, ki so jo izvedli med študenti francoskih univerz z vprašanjem, kateremu športu je treba pri gradnjah dati prednost, je 95% anketirancev izjavilo, da je treba v prvi vrsti graditi zimske bazene.

Ministrstvo za šport je izdelalo projekt modela zimskega bazena, o katerem menijo, da predstavlja revolucijo v športnih gradnjah, ker se bo uporabljal tudi kot letni bazen.

Francozi vedo, da le s športnim udejstvovanjem svoje mlade generacije od ranega otroštva dalje, lahko od nje pričakujejo zdrav telesni in duševni razvoj, uspeh in napredek vsega naroda. V Jugoslaviji še nismo tako daleč, da bi se lahko vrgli na tako obširne investicije v objekte, ki ne »prinašajo denarja«, čeprav smatramo zdravje za največje človekovo bogastvo! V Sloveniji smo malenkost dlje, toda Kranj, ta se pa že ponaša s svojim lepim zimskim bazenom, ki je namenjen prav vsem prebivalcem Kranja in okolice, otrokom, šolski mladini, odraslim in tudi aktivnim plavalcem, ki so združeni v svojem plavalnem klubu »Triglav«, ki je spet ponel svoje ime in ime Kranja v vse kote naše domovine in športne javnosti. Ta plavalni kolektiv z že več desetletno tradicijo si je z disciplino in trdim delom z novo generacijo plavalcev spet pridobil svoje mesto prav v vrhu jugoslovanskega plavanja. Pred tremi — štirimi leti še otroci, ki so se komaj naučili plavati, so postali letos pionirski, mladinski in članski državni in republiški reprezentantje in nekateri od njih tudi državni

prvaki in državni rekorderji.

Zakaj vse to pripovedujem? Ne samo zaradi samohvale (vsak berač svojo malho hvali), temveč zato, da se odločite in vpišete svoje otroke v naš plavalni klub — ne glede na to ali otroci že znajo plavati ali ne. Sedaj namreč klub spet sprejema otroke letnikov 1957 in mlajše, in ker je zanimanje prav v Iskri precej močno, starše še posebej vabimo, da se odzovejo našemu vabilu. Otroke bo treniral in vodil tov. Avgust OMAN. Otroci se lahko prijavijo v zimskem kopalnišču vsak dan ob 7.00 ali 13.30 pri omenjenem tovarišu. Kaj potrebujejo, kako naj se oblačijo in tudi sicer skrbijo za svoje zdravje, bo otrokom povedal trener. Preden bodo otroci pričeli z rednim treningom, bodo morali še na poseben zdravniški pregled, ki ga bodo tudi kasneje, kot že »stari športniki« morali opravljati redno najmanj dvakrat na leto.

Otroci od osmega leta dalje niso nikakor premladi za pričetek športnega življenja, ki se bo pač odvijalo njihovi starosti primerno, vendar želimo staršem povedati še tole:

Če želite, da se bodo Vaši otroci že v rani mladosti navadili na vztrajno delo, na premagovanje in samopremagovanje, da bodo znali ceniti uspehe priporjene s trdim delom sebe in drugih, da bodo spoštovali delo in imeli občutek odgovornosti, pri tem pa se še primerno telesno razvijali, potem ne oklevajte. S športom je treba pričeti v rani mladosti; da se otroci že prej ne vključijo med športnike niso krivi otroci, temveč STARS! — ki se jim otroci (ampak samo lastni) smilijo, medtem ko jim s tako »vzgojo« (ki ni vzgojal) dejansko samo škodujejo.

Pričakujemo številen odziv, (v klub sprejemamo samo DOBRE učence, torej tiste, ki se pridno uče, ki so marljivi doma in v šoli!) v popoldanskem času, ko je kopalnišče odprto za vse naše državljane, pa množičen obisk v zimskem bazenu.

Prepričan sem, da se bomo kmalu veselili športnih uspehov naših otrok.

Igor Slavec

Z izleta članov kolektiva obrata urnih mehanizmov v Lipnici, ki so si tokrat ogledali Sentjerne in Preserje

Garancija kvalitete - sredstvo za pospeševanje prodaje

(Nadaljevanje s 6. strani) določen čas (garancijski rok), redno vzdrževanje v garancijski dobi (servisno vzdrževanje) in ustrezna količina rezervnih delov. Garancijski list izdaja gospodarska organizacija, ki je prodala določen proizvod v trgovini na drobno, je prav tako dolžna, da zagotovi kupcu odpravo pomanjkljivosti in okvar, kakor tudi servisno vzdrževanje (pod pogoji v garancijskem listu), če v kraju, kjer je bil proizvod prodan, tega ni zagotovil sam proizvajalec ali uvoznik. Razširitev odgovornosti na prodajalca na drobno pomeni še popolnejšo zaščito našega potrošnika. To temelji, če upoštevamo, da mora prodajalec na drobno, ki pomanjkljivost na proizvodu ni v stanju odpraviti takoj ali v določenem roku, na zahtevo potrošnika proizvod zamenjati z uporabnim izdelkom, ali pa vrniti denar.

Dana garancija se nanaša na korektnost funkcioniranja proizvoda v garancijski dobi in vsebuje obveznost dajalca garancije, da bo zagotovil servisno vzdrževanje proizvoda: tj. odpravil vse po-

manjkljivosti in okvare, ki bi nastale v garancijskem roku in pri normalni uporabi izdelka. V omenjeni obveznosti so vključeni tudi vsi stroški v zvezi s prenosom ali prevozom izdelka do servisne delavnice in nazaj.

Mimo garancijskega lista vsebuje zakon tudi določilo, da mora biti proizvod opremljen tudi s tehničnim navodilom za uporabo izdelka. Pri uvoženih artiklih mora biti navodilo prevedeno na enega od jugoslovanskih jezikov. Posebej je treba naglasiti, da garancijski rok ne more trajati manj kot 6 mesecev. Če traja popravilo v garancijski dobi dlje kot 10 dni po prijavi okvare, se garancijska doba podaljša za čas, kolikor je trajalo popravilo.

Potrošniki uživajo potemtakem pri nas polno zakonsko zaščito v pogledu kvalitete industrijskih proizvodov trajne uporabnosti vrednosti. Vendar v praksi pa se srečujejo potrošniki še vedno s precejšnjimi težavami, ker nekatere proizvodne in trgovinske organizacije niso zagotovile redno in pravočasno servisiranje garantiranega proizvoda.

Pisma bralcev

ZAKAJ TOLIKO NADUR?

Tovariš urednik!

Že večkrat sem bral in slišal, da naj nadurno delo ukinejo v naši tovarni (Elektromehanika) oz. da se odobri res najnujnejše, ne vem pa kako to, da nekateri šefi delovnih enot teh navodil ne upoštevajo, kajti v sklepih 16. seje UO sem ponovno zasledil, da se nadure še vedno prekomerno nadaljujejo.

V časopisu »Delavska enotnost« z dne 21. oktobra t. l. je članek pod naslovom »Razprava, ki je doslej malo zalegla« zopet obravnaval brezposelnost na Gorenjskem. Če to primerjamo z nadurami v naši tovarni, se mi zdi, kot da problema brezposelnosti sploh ne opazimo. Morda ga bodo nekateri opazili šele takrat, ko bo prizadelo njih same.

Sodim, da je malo delavcev, ki delajo po normi, ki bi bili navdušeni za nadurno delo, zato menim, da so to največ režijski delavci. Ne rečem, da je zaradi raznih težav nadurno delo občasno potrebno, vendar vse kaže, da je v naši tovarni teh »ur« več kot preveč, zato obstaja mnenje, da je v »Elektromehaniki« preveč borcev za nadure oz. tistih, ki se poganjajo za nadurnim »delom«. Sodim, da je med temi tudi dosti takih, ki se v dopoldanskem času ne trudijo dovolj, da bi svoje delo pravočasno opravili. Morda delajo to hoté, da si z nadurnim delom ustvarjajo boljši osebni standard.

Razumljivo je, da bi morali šefov oddelkov take osebe bolj nadzorovati, kaj in koliko delajo, kajti vsaka sentimentalnost ali familiarnost gre na škodo vsega kolektiva, zato bi bilo prav, da bi UO kolektiv sproti obveščal, za kaj je bilo potrebno nadurno delo.

C. V. Elektromehanika Kranj

mogoče odmeriti pokojnino po tem zakonu.

Pri določanju najvišje pokojninske osnove so skupščinski republiške skupnosti vodilo splošna raven osebnih dohodkov v republiki, razmerje med najvišjimi in najnižjimi osebnimi dohodki ter njihova struktura in pa razmerja, ki naj se oblikujejo v ravnih pokojnin.

Za vojaške zavarovance, katerim se pokojnina odmerja od plač in dodatkov, določenih v predpisih o plačah podoficirjev, oficirjev in vojaških uslužbencev, določa najvišjo pokojninsko osnovo oziroma najvišji osebni dohodek, od katere se lahko odmeri pokojnina po tem zakonu, skupščina Jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja.

Zaradi odmere pokojnine imetnikom »Partizanskega spominskega znaka 1941« se

ugotovi predhodno poprečni mesečni znesek osebnega dohodka, ki ga je zavarovanec dosegel v zadnjih 12 mesecih dela neposredno pred upokojitvijo: ta znesek je pokojnina, ki gre zavarovancu. Kadar pa se odmeri pokojnina na podlagi valoriziranega osebnega dohodka, doseženega v zadnjih petih letih, se poprečni mesečni znesek osebnega dohodka ugotovi na podlagi osebnega dohodka, doseženega v zadnjih petih letih zavarovanja v smislu 2. odst. 30. člena TZPZ. Pri ugotavljanju osebnega dohodka se v obeh primerih uporabljajo tudi določbe 32. in 33. člena TZPZ ter predpisov o osebnem dohodku, ki rabi za ugotovitev pokojninske osnove. Vojaškim zavarovancem — imetnikom »Partizanskega spominskega znaka 1941« se kot osebni dohodek,

dosežen v zadnjem letu pred upokojitvijo (1. odst. 72. člena TZPZ), upošteva plača, ugotovljena po 2. in 3. odst. 51. člena TZPZ. Tako ugotovljena plača je pokojnina.

Pokojnina borca narodnoosvobodilne vojne pred 9. septembrom 1943 in borca španske državljanske vojne. Borcem narodnoosvobodilne vojne pred 9. septembrom 1943 in španske državljanske vojne, ki niso imetniki »Partizanskega spominskega znaka 1941«, in ki uveljavijo starostno pokojnino po 1. ali 2. odst. 70. čl. TZPZ oziroma jim je priznana pravica do izjemne starostne pokojnine po 3. odst. 70. čl. TZPZ, se določi starostna pokojnina od pokojninske osnove z odstotki glede na priznano pokojninsko dobo upošteva povečanje po 3. odst. 73. člena TZPZ po naslednji tablici:

Za pokojninsko dobo (let)	gre starostna pokojn.	
	borcu	borki
15	72,0	76
16	75,2	80
17	78,4	84
18	81,6	85
19	84,8	
20 in več	85,0	

73. člen

(1) Borec NOV, ki je stopil v narodnoosvobodilni boj 9. septembra 1943 ali pozneje, pridobi pravico do starostne pokojnine po splošnih pogojih in se mu pokojnina odmeri po členih 30 do 34 tega zakona, za določene kategorije zavarovancev pa po ustreznih posebnih določbah tega zakona.

(Dalje prihodnjič)

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra industrija za elektromehaniko telekomunikacije elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — odgovorni urednik: Igor Slavec — izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Tisk in kličejit: »CP Gorenjski tisk« Kranj